

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено
Рішенням вченої ради Навчально-наукового
центру гуманітарної освіти (ННЦГО)
прот. №_1 від 12.09.2022_р.

Рекомендовано
на засіданні кафедри
історії та мовознавства
прот. №_1 від 9.09.2022_р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

II семестр 2022-2023 навчального року

Освітній рівень перший (бакалавр)
Галузь знань 14 Електрична інженерія
Спеціальність 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
Освітня програма Електричні системи і комплекси транспортних засобів
Освітня програма Електричний транспорт
Освітня програма Електропостачання та ресурсозберігаючі технології
Спеціальність 144 Теплоенергетика
Освітня програма Теплоенергетика
Галузь знань 15 Автоматизація та приладобудування
Спеціальність 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка
Освітня програма Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка
Галузь знань 27 Транспорт
Спеціальність 273 Залізничний транспорт
Освітня програма Локомотиви та локомотивне господарство
Освітня програма Вагони та вагонне господарство

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Лектор: Колесник Костянтин Едуардович (кандидат історичних наук, доцент), Контакти: +38 (057) 730-10-41, e-mail: nncgo@ukr.net kollesnik@kart.edu.ua
--

Години прийому та консультації: _____

Розміщення кафедри: м. Харків, майдан Фейербаха, 7, 3 корпус, 3 поверх, ауд. 323
--

Додаткові інформаційні матеріали: http://metod.kart.edu.ua

Харків 2022

Чому важливий і які результати є метою навчального курсу з дисципліни «Політологія»?

Предметом навчальної дисципліни «Політологія» є феномен політики, історія політичної думки, основні політичні явища та інститути, а саме влада, держава, політичні партії, демократія, виборчі системи та виборчий процес, політичні ідеології тощо.

Навчальна дисципліна «Політологія» є складовою гуманітарної підготовки бакалаврів. Курс знаходиться на перетині різних гуманітарних дисциплін, базується на знаннях студентів з історії України та української культури. Знання і вміння студентів, отримані в курсі «Політологія», створюють певні передумови для вивчення таких дисциплін як «Філософія», «Соціологія», «Правознавство» та ін.

Метою викладання навчальної дисципліни «Політологія» є вивчення сутності, характеру, закономірностей сфери політики, політичної дійсності, політичного життя особи і суспільства. Ознайомлення з особливостями та закономірностями політичного процесу, функціонування політичної системи і влади, сутність, форми і методи діяльності суб'єктів політики.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Політологія» є

- засвоєння студентами знань з історії політичної думки та теорії політичної науки;
- отримання знань про категоріальний апарат, методологічні засади та методи політичної науки;

- вироблення у студентів навичок виокремлювати теоретичні і прикладні аспекти політологічного знання, раціонального та ірраціонального в політиці;
- отримання знань та уявлень про природу сучасних політичних процесів, сутність і різновиди політичних систем та режимів;
- набуття досвіду критичного оцінювання різноманітних теоретичних підходів та шкіл, що існують в політології;
- здобуття навичок для практичного застосування теоретичних знань з аналізу політичних процесів та явищ в Україні та інших державах.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

- історію зародження і розвитку політології, її основні теоретичні засади;
- предмет політології, структуру політичної науки
- інструментарій політології: методи, принципи, функції, закони;
- специфіку функціонування політичного ринку та його складових елементів;
- специфіку виборчого процесу, особливості існуючих у світовій політичній практиці
- типів виборчих та партійних систем систем;
- тонкощі виборчої інженерії як легального засобу впливу на виборчий процес;
- причини зародження, сутність, типологію та шляхи врегулювання політичних
- конфліктів.

вміти:

- застосовувати набуті знання для аналізу політичного ринку та його основних
- складових елементів,
- аналізувати переваги та недоліки різних типів виборчих систем;
- орієнтуватися в прийомах, методах і засобах формування та створення у суспільній
- свідомості відповідних іміджів реальних суб'єктів політики; допомагати своїм
- співбесідникам – виборцям розібратися в тонкощах і хитросплетіннях виборчих
- програм різних політичних партій і рухів та їх політичних лідерів;
- створювати навколо себе атмосферу політичної толерантності, вести політичні
- дискусії з позицій високих норм етики та політичної культури;
- переконувати у необхідності збереження і зміцнення політичної стабільності в
- Україні;
- орієнтуватися в сучасних глобалізаційних процесах знати :

Курс спрямований на розвиток наступних компетентностей студентів:

1. Ціннісно-смыслову компетентність (формування та розширення світогляду студента в області політичної свідомості та обізнаності, політичної культури та теорії);
2. Загальнокультурну компетентність (формування основи політичної культури);
3. Навчально-пізнавальну компетентність (формування у студента зацікавленості щодо світових та вітчизняних політичних процесів, їхніх витоків та перспектив подальшого розвитку);
4. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації стосовно актуальних політичних процесів, вміння виявляти маніпулятивні технології, застосовані в текстах політичного походження);
5. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом виконання групових та індивідуальних завдань на практичних заняттях з політології);
6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом теоретичного вивчення політичних процесів та реалізації своїх політологічних знань на практиці).

Як організоване навчання у межах навчального курсу «Політологія»?

Опис дисципліни:

Кредитів ECTS – 3

Загальна кількість годин вивчення дисципліни – 90

Дисципліна викладається для студентів першого рівня вищої освіти (бакалаврів)

Для студентів денної форми навчання дисципліна викладається у I семестрі, протягом одного семестру і передбачає проведення 1 лекції раз на два тижні (всього 7 або 8 лекцій залежно від розкладу) і 1 практичного (семінарського) заняття раз на два тижні (всього 7 або 8 занять).

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи студентів становить – 30/60,

Теми курсу за змістовними модулями: (В)

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Політика як соціальне явище.

Тема 1. Політологія як система знань про політику.

Політика як суспільне явище. Політологія та інші науки про суспільство. Предмет політології як науки. Система методів політологічного пізнання. Функції політології. Значення політології для формування політичної свідомості та культури людини.

Тема 2. Політична влада.

Сутність та основні засоби здійснення влади. Особливості політичної влади. Роль політичної влади в суспільстві. Ресурси влади. Структура політичної влади. Шляхи приходу до політичної влади. Вибори та їх роль в демократичному суспільстві. Принципи, за якими відбуваються вибори в Україні. Політична революція, переворот, реформа як шляхи приходу до влади.

Змістовний модуль 2. Держава та політичні режими.

Тема 3. Держава у сучасному світі.

Сутність та особливості держави. Місце і роль держави серед інших політичних інститутів. Структура державної влади. Основні напрямки діяльності сучасної держави. Монархія та республіка як основні форми держави, їх різновиди. Види державного устрою. Типи держав.

Тема 4. Політичні режими.

Сутність політичного режиму та фактори, що зумовлюють його характер. Основні різновиди політичних режимів: авторитаризм, тоталітаризм, демократія. Особливості функціонування політичних режимів. Проблеми становлення демократії в Україні.

Модуль 2.

Змістовний модуль 3. Політична діяльність.

Тема 5. Політичні партії. Партійні системи. Громадські організації.

Проблеми розвитку багатопартійної системи в Україні. Основні ознаки та функції політичних партій. Поняття і типи партійних систем. Сутність, структура, типи політичної культури. Стан політичної свідомості та політичної культури населення України в сучасних умовах.

Тема 6. Політична діяльність. Політичні еліти. Політичне лідерство

Сутність політичної еліти та її функції. Природа, соціальна сутність, об'єктивні та суб'єктивні передумови політичного лідерства. Проблеми формування політичної еліти та політичного лідерства в Україні.

Змістовий модуль 4. Національна та міжнародна політика.

Тема 7. Національна політика.

Національна свідомість та самосвідомість. Національне питання в сучасній політиці. Основні проблеми сучасної національної політики в Україні.

Тема 8. Міжнародна політика. Зовнішня політика України

Сутність міжнародної політики, її цілі та завдання. Дипломатія та війна як два основних засоби здійснення міжнародної політики. Геополітика. Глобальні проблеми сучасності. Основні принципи сучасної міжнародної політики. Міжнародні організації. Україна на міжнародній арені. Основні напрямки зовнішньої політики України.

Тематично-календарний план курсу:

ННЦГО курс I група 101-ПАМЛ-Д20

Тижд.	Год.	Тема лекції	Год.	Тема семінарського заняття
1	2	3	4	5
1	2	Тема 1. Політологія як система знань про політику..	2	.
2	2	.	2	Зміст і сутність політики
1	2	3	4	5
3	2	Тема 2. Політична влада.	2	
4	2		2	Особливості політичної влади.
5	2	Тема 3. Держава у сучасному світі	2	
6	2		2	Держава – головний інститут політичної системи суспільства
7	2	Тема 4.. Політичні режими.	2	
8		Модульний контроль: тест.		
9	2		2	Різновиди політичних режимів
10	2	Тема 5. Політичні партії. Партійні системи. Громадські організації .	2	

11	2		2	Партії як політичний інститут
12	2	Тема 6. Політична діяльність. Політичні еліти. Політичне лідерство	2	
13	2		2	Політична діяльність. Політичні еліти. Політичне лідерство
14	2	Тема 7. Національна політика.	2	
15	2		2	Національне питання в сучасній політиці
16		Модульний контроль: тест.		
17	1	Тема 8. Міжнародна політика. Зовнішня політика України	1	Міжнародна політика

Інформаційні матеріали по курсу: (Г)

Інформація про курс розміщена на сайті Університету: <http://metod.kart.edu.ua/>

Рекомендована література:

Основна

1. Глосарій з політології / Укл.: Будовська Л.М., Варяник В.Т., Давлетова Г.В. та ін.: Запоріжжя: ЗНТУ, 2005. – 78 с.
2. Піча В. М. Політологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти / В. М. Піча, Н. М. Хома ; за ред. В. М. Пічі. – 5-те вид., випр. і допов. – Львів : Магнолія, 2014. – 303 с.
3. Піча В. М. Політологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти / В. М. Піча, Н. М. Хома ; за ред. В. М. Пічі. – 5-те вид., випр. і допов. – Львів : Магнолія, 2014. – 303 с.
4. Політологія : навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 290 с.
5. Політологія : навчальний енциклопедичний словник довідник для 2 студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 779 с
6. Політологія : Навчальний посібник / Юрій М.Ф. - К.: Дакор, КНТ, 2006.- 416 с.
7. Політологія: підручник / Л.М. Димитрова, С.О. Кисельов, М.Ф. Шевченко та ін.; За ред. Л.М. Димитрової, С.О. Кисельова – К.: Знання, 2009. – 206 с.
8. Політологія: Підручник / М. М. Вегеш та ін.; ред. М. М. Вегеш. – 3-те вид., перероб. і доповн. – К.: Знання, 2008. – 384 с.

9. Політологія: Підручник / О. В.Воронянський, Т. Ю. Кулішенко, І. В. Скубій – Харків: ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. – 180 с.
10. Політологія: Підручник для ВНЗ. / за заг. ред. В.Г. Креміня, М.І Горлача. – Х., 2001.
11. Політологія: Підручник / В. Ф. Баранівський. – Київ: Національна академія управління, 2016. – 236 с.
12. Рудич Ф. М. Політологія: Підручник для студентів вищих навч.закладів / Ф. М. Рудич. – К.: Либідь, 2015. – 478с.
13. Цюрупа М.В., Ясинська В.С. Основи сучасної політології: Підручник для студентів ВУЗів. - К.: Кондор, 2009. – 354 с.
14. Ярош Б.О., Ярош О.Б. Загальна теорія політики. - Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. держ. ун-ту Ім. Лесі Українки, 2005. – 240 с.

Допоміжна

- Вишняк О. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. – К.: Ін-т соціології НАНУ, 2000. – 310 с.
- Економічна політика: навч. посіб. / наук. ред. В. І. Стахівський. – К.: КНЕУ, 2005. – 288 с.
- Марчук В. П. Історія політичних і правових вчень: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Марчук. – К. : Персонал, 2009. – 480 с.
- Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2015. – 492 с.
- Обушний М. І. Партологія: навч. посіб. – К.: Арістей, 2006. – 432 с.
- Парсонс В. Публічна політика: вступ до теорії й практики аналізу політики; пер. з англ. – К.: Києво-Могилянська академія, 2006. – 549 с.
- Погорілий Д.Є. Політологія: кредитно-модульний курс: навч. посіб. – К.: Інкос, 2008. – 432 с.
- Скрипнюк О.В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика). – К.: Логос, 2006. – 368 с.
- Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира / Под общ. ред. В.С. Бакирова, Н.И. Сазонова. – Х.: ХНУ имени Каразина, 2005. – 592 с.
- Хімченко О.Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: навч. посіб. для вузів. – К.: Професіонал, 2006. – 208с.
- Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні.- Львів, 2010. – 462 с.
- Шевчук П. І. Соціальна політика: навч. посіб. – 2-ге вид. – Л.: Світ, 2005. – 400 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Портал електронних видань Українського державного університету залізничного транспорту: <http://metod.kart.edu.ua/>
2. <http://www.djerelo.com>
3. <http://chitalka.info/>
4. <http://readbookz.com/>
5. <http://www.politdumka.kiev.ua/>
6. <http://www.politik.org.ua/>
7. <http://www.icps.kiev.ua/library>
8. <http://www.ucipr.kiev.ua>

Про що важливо пам'ятати і яких правил дотримуватись у ході вивчення дисципліни?

Умовою ефективного засвоєння змісту дисципліни і досягнення наведених результатів (набуття необхідних компетенцій) є не тільки високопрофесійна робота викладача, а також наполеглива, цілеспрямована учбова діяльність студентів, яка включає різні форми роботи як під час аудиторних занять (лекцій і семінарів), так і самостійної підготовки.

Під час лекцій ефективності засвоєння матеріалу, що надається, сприяє не лише уважне слухання і кропітке ведення конспекту, але й також формулювання уточнюючих запитань, можливих критичних зауважень, спроби навести приклади, які б ілюстрували або, навпаки, ставили під сумнів, положення, що наводяться. Активна участь в коротких обговореннях, які зазвичай є природнім елементом лекцій, також є активністю, що очікується від студентів в ході вивчення ними дисципліни.

Робота на семінарських заняттях передбачає наступну активність студентів:

- підготовку доповідей і виступів на теми, означені програмою курсу;
- участь в обговоренні нагальних питань з тематики дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (представлення результатів реферативних робіт тощо);
- участь в усних і письмових опитуваннях.

Яким є порядок оцінювання результатів навчання студентів за відповідними формами організації навчального процесу?

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни «Історія України та української культури» здійснюється з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи, відображених у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>).

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання. При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E

НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Принципи формування оцінки:

Принцип формування оцінки за модуль за 100-бальною шкалою показано у таблиці, де наведена максимальна кількість балів, яку може набрати студент за різними видами навчальної роботи.

Максимальна кількість балів за модуль				
Модульне тестування	Семінарські заняття	Відвідування занять	Самостійна робота	Сума балів за модуль
до 40	до 30	до 10	до 20	до 100

Модульне тестування оцінює рівень засвоєння матеріалу двох змістових модулів, які входять до складу відповідного модуля. Максимальна кількість балів за виконання тестів – 40.

На *семінарському занятті* студент може отримати таку кількість балів:

- за підготовлений виступ – до 8 балів;
- за участь у дискусії – до 5 балів;
- за запитання – до 2 балів.

За нестандартні рішення та творчий підхід при виконанні завдань викладач може додати до 2 балів. Максимальна сума, яку може набрати студент – 30 балів.

За складову «*Відвідування занять*» бали не нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50 % лекційних занять у модулі з неповажних причин. За відвідування кожного заняття понад 50 % (5 семінарів) нараховується по 2 бали. Максимальна сума становить 10 балів.

У складовій «*Самостійна робота*» оцінюється рівень засвоєння студентом розділів і питань курсу, які визначені для самостійного вивчення, а також якість підготовки до навчальної промови та виконання індивідуальних завдань. Максимальна кількість балів складає 20.

До перелічених складових модульної оцінки можуть нараховуватися *додаткові бали* за участь студента у науковій роботі, робіт на конкурси, участь в олімпіадах тощо.

Кількість додаткових балів визначається на розсуд викладача, але у сумі не більш 100 балів разом з переліченими складовими модульної оцінки.

Отримана таким чином сума балів доводиться до відома студентів перед проведенням модульного контролю. Студентам, які набрали від 60 до 100 балів і згодні з цією сумою, відповідна оцінка модуля виставляється у екзаменаційну відомість.

У разі незгоди студента з отриманою сумою балів або, якщо вона складає менше 60 балів, її можна покращити за рахунок участі студента у процедурі *модульного контролю*.

Кількість балів, яка може бути отримана за результатами модульного контролю, дає студенту можливість підвищити оцінки поточного контролю на один ступінь за державною шкалою:

з «4» (75-89 балів) на «5» (90-100 балів);

з «3» (60-74 бали) на «4» (75-89 балів);

з «2» (35-59 балів) на «3» (60-74 бали).

Таким чином, максимальна кількість балів модульного контролю коливається у межах від 10 до 25 балів залежно від конкретного випадку.

Оцінка іспиту визначається як середньоарифметична оцінок двох модулів.

Викладач

Колесник Костянтин Едуардович (<http://www.kart.edu.ua/pro-kafedru-im-ua/istoriya-stvorennya-kafedry-im-ua/kolesnik-ist-ua>) – лектор з історії науки і техніки в УкрДУЗТ. В 1994 р. закінчив Харківський державний університет за спеціальністю «Історія», одержав кваліфікацію спеціаліста «Історик, викладач історії і суспільно-політичних дисциплін». Кандидат історичних наук з 2001 р. Дисертацію захистив у спеціалізованій вченій раді Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна за спеціальністю «Історія України». Рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки від 19 жовтня 2005 р. Колеснику К.Е. присвоєно вчене звання доцента кафедри історії та українознавства. З 2004 р. – декан гуманітарного факультету, з 2012 р. – директор Навчально-наукового центру гуманітарної освіти.

Напрямок наукової діяльності: історія України 1920-х років, організація виховної роботи у вищому навчальному закладі, сучасна геополітика, історія науки і техніки.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>. Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на модульних тестуваннях та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у рефератах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, потрібно зазначити ступінь їх участі у роботі.

Інтеграція студентів з обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/> (Д)